

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO

**GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT**

Prishtinë, më 13 shkurt 2014
Nr. ref.: AGJ554/14

AKTGJYKIM

në

Rastin Nr. KI138/11

Parashtrues

Nazife Xhafolli

**Vlerësimi i kushtetutshmërisë së Aktgjykimit të Gjykatës Supreme,
Rev. nr. 492/2008, të 10 marsit 2009**

GJYKATA KUSHTETUESE E REPUBLIKËS SË KOSOVËS

e përbërë nga:

Enver Hasani, kryetar
Ivan Čukalović, zëvendëskryetar
Robert Carolan, gjyqtar
Altay Suroy, gjyqtar
Almiro Rodrigues, gjyqtar
Snezhana Botusharova, gjyqtare
Kadri Kryeziu, gjyqtar, dhe
Arta Rama-Hajrizi, gjyqtare

Parashtruesi i kërkesës

1. Kërkesa është parashtruar nga znj. Nazife Xhafolli (në tekstin e mëtejme: parashtruesja e kërkesës).

Vendimi i kontestuar

2. Vendimi i kontestuar është Aktgjykimi i Gjykatës Supreme, Rev. nr. 492/2009, i 10 marsit 2009, të cilin parashtruesja e ka pranuar në një datë të pacaktuar.

Objekti i çështjes

3. Objekt i çështjes së kërkesës është vlerësimi i kushtetutshmërisë së Aktgjykimit të kontestuar të Gjykatës Supreme, i cili pretendohet t'i ketë shkelur parashtrueses së kërkesës të drejtën pronësore dhe të drejtën për gjykim të drejtë dhe të paanshëm, të garantuar me nenin 46 të Kushtetutës, në lidhje me nenin 1 të Protokollit 1 të Konventës Evropiane për të Drejta të Njeriut (në tekstin e mëtejme: KEDNJ), respektivisht me nenin 31 të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 të KEDNJ-së.

Ky rast është i ngjashëm me rastet vijuese, për të cilat Gjykata Kushtetuese tashmë ka vendosur (në tekstin e mëtejme: rastet identike):

- a) Rasti Nr. KI40/09, "Imer Ibrahimimi dhe 48 ish-punëtorë tjerë të Korporatës Energjetike të Kosovës kundër 49 aktgjykimeve individuale të Gjykatës Supreme të Republikës së Kosovës";
  - b) Rasti Nr. KI58/09, "Gani Prokshi dhe 15 ish-punëtorë tjerë të Korporatës Energjetike të Kosovës kundër 16 aktgjykimeve individuale të Gjykatës Supreme të Republikës së Kosovës";
  - b) Rasti Nr. KI08/10, "Isuf Mërlaku dhe 25 ish-punëtorë tjerë të Korporatës Energjetike të Kosovës kundër 17 aktgjykimeve individuale të Gjykatës Supreme të Republikës së Kosovës";
  - c) Rasti Nr. KI76/10, "Ilaz Halili dhe 19 ish-punëtorë tjerë të Korporatës Energjetike të Kosovës" dhe
  - e) Rasti Nr. KI132/10, "Istref Halili dhe 16 ish-punëtorë tjerë të Korporatës Energjetike të Kosovës kundër 17 aktgjykimeve individuale të Gjykatës Supreme të Republikës së Kosovës".
4. Gjykata konstatoi se në të gjitha rastet identike ka pasur shkelje të nenit 46 të Kushtetutës së Republikës së Kosovës (Mbrojtja e Pronës), në lidhje me nenin 1 të Protokollit 1 të KEDNJ-së, si dhe nenit 31 të Kushtetutës (E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm), në lidhje me nenin 6 të KEDNJ-së, lidhur me disa nga parashtruesit e lartpërmendur.
  5. Rrjedhimisht, Gjykata vendosi t'i shpallë të pavlefshme aktgjykimet e nxjerra nga Gjykata Supreme në rastet identike dhe t'ia kthejë ato raste Gjykatës Supreme për rivendosje, në pajtim me Aktgjykimin e kësaj Gjykate.

Baza juridike

6. Kërkesa bazohet në nenin 113 të Kushtetutës së Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejme: Kushtetuta), nenin 20 të Ligjit Nr. 03/L-121 për Gjykatën Kushtetuese të Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejme: Ligji) dhe në rregullin 56 të Rregullores së punës të Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejme: Rregullorja e punës).

Procedura në Gjykatë

7. Më 21 tetor 2011, parashtruesja parashtroi kërkesën në Gjykatën Kushtetuese. Në kohën e dorëzimit, kërkesa ishte dorëzuar me disa mangësi (përkatësisht nuk ishte nënshkruar). Pas komunikimit me parashtruesen, formulari i kërkesës u nënshkrua kah mesi i vitit 2013. Kërkesa u shqyrtua pas kompletimit nga ana e parashtrueses.
8. Kryetari i Gjykatës caktoi gjyqtarin Kadri Kryeziu gjyqtar raportues dhe Kolegjin shqyrtues të përbërë nga gjyqtarët: Altay Suroy (kryesues), Ivan Čukalović dhe Enver Hasani.
9. Më 5 dhjetor 2013, pas shqyrtimit të raportit të gjyqtarit raportues, Kolegji shqyrtues i paraqiti Gjykatës rekomandimin për pranueshmërinë e kërkesës.

Përmbledhja e fakteve

10. Në përgjithësi, faktet e kësaj kërkesë janë të ngjashme me rastet e lartpërmendura në pikën 4.
11. Në të vërtetë, gjatë vitit 2001 dhe 2002, bashkëshorti i ndjerë i parashtrueses nënshkroi marrëveshje për kompensim të përkohshëm të pagesës për shkëputje të kontratës së punës me punëdhënësin e tij, Korporatën Energjetike të Kosovës (në tekstin e mëtejme: KEK).
12. Neni 1 i marrëveshjes përcaktoi se, në mbështetje të nenit 18 të Ligjit për Sigurim Pensional dhe Invalidor në Kosovë, (Gazeta Zyrtare e Krahinës Socialiste Autonome të Kosovës nr. 26/83, 26/86 dhe 11/88) dhe konstatimit të Komisionit Invalidor të KEK-ut, përfituesi (d.m.th. secili parashtrues) ka të drejtë për kompensim të përkohshëm për ndërprerje të hershme të marrëdhënies së punës, deri në themelimin dhe funksionimin e Fondit të Kosovës për Sigurim Pensional dhe Invalidor.
13. Për më tepër, neni 2 i Marrëveshjes përcaktoi se shumica mujore që duhet t'i paguhet bashkëshortit të ndjerë të parashtrueses ishte 206 marka gjermane.
14. Përveç kësaj, neni 3 i Marrëveshjes, përcaktoi që "pagesa do të përfundojë në ditën e funksionalizimit të Fondit të Kosovës për Sigurim Pensional dhe Invalidor. Prej asaj dite e tutje, shfrytëzuesi mund t'i realizojë të drejtat e veta në Fondin e Kosovës për Sigurim Pensional dhe Invalidor (Fondi Pensional Invalidor i Kosovës), dhe KEK-ut do t'i hiqen obligimet ndaj shfrytëzuesit, sipas kësaj Marrëveshjeje".

15. Më 1 nëntor 2002, Bordi Ekzekutiv i KEK-ut miratoi një vendim për themelimin e Fondit Pensional, në përputhje me kriteret e Rregullores së UNMIK-ut Nr. 2001/30 për pensionet në Kosovë. Neni 3 i këtij vendimi thotë: "Fondi Pensional do të vazhdojë të ekzistojë për një periudhë të pacaktuar kohore, në pajtim me kriteret dhe përgjegjësitë e përcaktuara me ligjet për pensione, të miratuara nga Bordi i Fondit Pensional dhe KEK-u, në përputhje me këtë vendim, apo derisa kushtet ligjore për ekzistimin dhe funksionimin e Fondit të jenë në përputhje me rregulloret për pension ose rregullat për pension të miratuara nga ABPK-ja".
16. Më 25 korrik 2006, Bordi Ekzekutiv i KEK-ut e anuloi vendimin në fjalë për themelimin e Fondit Pensional Suplementar dhe ndërpreu financimin dhe punën e Fondit Pensional Suplementar, që nga 31 korriku 2006.
17. Sipas vendimit të 25 korrikut 2006, të gjithë përfituesve u garantohej pagesa e plotë në përputhje me statutin e Fondit. Vendimi më tutje thotë se punëtorët e KEK-ut të cilët Ministria e Punës dhe e Mirëqenies Sociale i pranon si persona me aftësi të kufizuar për punë do t'i gëzojnë të drejtat e parapara nga Ministria.
18. Më 14 nëntor 2006, KEK-u e informoi Autoritetin Qendror Bankar se "vendimi për revokimin e Fondit Pensional të KEK-ut bazohet në vendimin e Bordit Ekzekutiv të KEK-ut dhe në vendimin e Bordit Menaxhues për Pensione... për shkak të rrezikut financiar që kjo skemë paraqet për KEK-un në të ardhmen".
19. Në verën e vitit 2006, KEK-u ndërpreu pagesën e paraparë me marrëveshje pa asnjë njoftim.
20. Bashkëshorti i ndjerë i parashtrueses ngriti padi kundër KEK-ut në Gjykatën Komunale në Prishtinë, me të cilën kërkonte që Gjykata ta urdhëronte KEK-un t'ua paguante pagesat e papaguara dhe të vazhdonte t'ua paguante nga 105 euro, (që është e barabartë me 206 marka gjermane) deri në përmbushjen e kushteve për ndërprerjen e pagesës.
21. Më 14 dhjetor 2007, Gjykata Komunale në Prishtinë e aprovoi padinë e parashtruesit (Aktgjykimi C. nr. 2216/06) dhe urdhëroi kompensimin monetar. Gjykata Komunale e Prishtinës gjeti se kushtet e parapara me nenin 3 të Marrëveshjes nuk ishin plotësuar. Neni 3 i Marrëveshjes parasheh kompensimin e pagës deri në realizimin e së drejtës së parashtruesit, "që do të thotë e drejta në skemën e pensionit".
22. KEK-u paraqiti ankesë kundër aktgjykimeve të Gjykatës Komunale në Gjykatën e Qarkut, duke thënë, ndër të tjera, se aktgjykimi i Gjykatës Komunale nuk ishte i drejtë sepse marrëveshjet ishin nënshkruar me parashtruesit për shkak të invaliditetit të parashtruesve të kërkesës dhe se nuk mund të kërkojnë vazhdimin e marrëdhënies së tyre të punës për shkak të invaliditetit të tyre. KEK-u ritheksoi se Gjykata ishte e detyruar të vendoste duke u bazuar në Rregulloren e UNMIK-ut Nr. 2003/40 për shpalljen e Ligjit për Pensionet Invalidore, sipas të cilit parashtruesit kishin të drejtë për pension invalidor.
23. Më 21 korrik 2008, Gjykata e Qarkut (Aktgjykimi Ac. nr. 391/2008) i refuzoi ankesat e KEK-ut si të pabazuara.

24. KEK parashtroi revizion në Gjykatën Supreme, duke pretenduar shkeljen thelbësore të Ligjit për Procedurën Kontestimore dhe zbatimit të gabuar të së drejtës materiale. KEK përsëriti që parashtruesit kishin të drejtë për pension sipas Ligjit 2003/40, dhe se ajo për shkak të arsyeve humanitare, kishte vazhduar të paguante kompensimet mujore edhe pas hyrjes në fuqi të Ligjit. KEK pohonte më tej që nuk ishte në pyetje mosha e parashtruesit, por invaliditeti i tij.
25. Më 1 maj 2008, bashkëshorti i parashtrueses S. XH. ndërroi jetë.
26. Më 22 shtator 2008, Gjykata Komunale në Prishtinë, (Vendimi T. nr. 356/2008) e shpall parashtruesen trashëgimtare të vetme të pasurisë së luajtshme të bashkëshortit të saj të ndjerë.
27. Më 10 mars 2009, Gjykata Supreme (Aktgjykimi Rev. nr. 492/2008) e refuzoi si të pabazuar padinë e S. XH. dhe i prishi aktgjykimet e Gjykatës së Qarkut dhe të Gjykatës Komunale. Gjykata Supreme erdhi në përfundim se ndërprerja e punësimit ishte e ligjshme, në pajtim me nenin 11.1 të Rregullores së UNMIK-ut 2001/27 për Ligjin Themelor të Punës në Kosovë.
28. Në Aktgjykimin e S. XH. (Rev. nr. 492/2008 të 10 marsit 2009), Gjykata Supreme theksoi: *“Duke marrë parasysh faktin e pakontestueshëm që pala e paditur e ka përmbushur obligimin ndaj paditësit, që është pagesa e kompensimit të pagave sipas periudhës së specifikuar, që është deri në themelimin dhe funksionimin e Fondit për Sigurim Pensional dhe Invalidor në Kosovë, në fuqi prej 1 janarit 2004, Gjykata vërejtë që pala e paditur e ka kryer obligimin sipas marrëveshjes. Kështu, pohimet e paditësit që pala e paditur ka për obligim t’ia paguajë atij kompensimin e përkohshëm të pagave pas themelimit të Fondit për Sigurim Pensional dhe Invalidor në Kosovë konsiderohen nga kjo Gjykatë si të pabazuara për shkak se palët kontraktuese, deri në shfaqjen e kushtit shfuqizues - themelimin e fondit të lartpërmendur, i kanë kryer obligimet e tyre kontraktuese...”*
29. Më 15 maj 2009, Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale të Kosovës lëshoi këtë njoftim: *“Konstatimi i Gjykatës Supreme të Kosovës, në arsyetimin e vet të p.sh. Aktgjykimi Rev. Nr 454/2008, që në Republikën e Kosovës ekziston Fondi për Sigurim Pensional dhe Invalidor që është funksional që nga 1 janari 2004, nuk është i saktë dhe është i pabazuar. Ne dhënien e kësaj deklarate, ne kemi parasysh faktin që Rregullorja e UNMIK-ut Nr. 2003/40 shpall Ligjin Nr. 2003/213 për Pensionet e Personave me Aftësi të Kufizuara në Kosovë, i cili i rregullon rastet e personave me paaftësi të përhershme, të cilët mund ta gëzojnë këtë skemë në pajtim me kushtet dhe kriteret e përcaktuara me këtë ligj. Prandaj, më lejoni të theksoj që dispozitat e këtij Ligji nuk parashikojnë themelimin e Fondit për Sigurim Pensional dhe Invalidor të vendit. Themelimi i Fondit për Sigurim Pensional dhe Invalidor në Republikën e Kosovës përcaktohet me Ligjin për Sigurim Pensional dhe Invalidor i cili është në proces të hartimit dhe miratimit në Qeverinë e Kosovës”. Në të njëjtin njoftim shpjegohej që në kohën e shkrimit të atij njoftimi, pensioni inter alia ekzistonte “pensioni invalidor në shumë prej 45 eurove, siç rregullohet me Ligjin për Pensionet e Personave me Aftësi të Kufizuara (përfitues të tyre janë të gjithë*

personat me aftësi të kufizuara të plote dhe të përhershme)”, si dhe “pensionet e kontributdhënësve prej 82 eurove, që rregullohen me vendim të Qeverisë (përfitues të të cilit janë gjithë pensionistet që e kanë arritur moshën e pensionimit prej 65-vjetësh, si dhe të cilët kanë së paku 5 vjet përvojë pune)”.

Pretendimet e parashtruesit të kërkesës

30. Parashtruesja pretendon se ndërprerja e pagesës është në kundërshtim me marrëveshjen e nënshkruar.
31. Parashtruesja gjithashtu pretendon se dihet shumë mirë se Fondi i Sigurimit Pensionsal dhe Invalidor të Kosovës, nuk është themeluar ende. Në anën tjetër, në rastin Nr. KI40/09, KEK i kontestoi pretendimet e parashtruesve, duke theksuar se botërisht dihet se Fondi Pensionsal dhe Invalidor është funksional që nga 1 janari 2004.
32. Sipas KEK-ut, bashkëshorti i ndjerë i parashtrueses ishte mbuluar automatikisht me skemën kombëtare invalidore, në përputhje me Rregulloren e UNMIK-ut Nr. 2003/40 për shpalljen e Ligjit për Pensionet Invalidore në Kosovë (Ligji Nr. 2003/23).
33. KEK-u më tutje pohoi që më 31 gusht 2006, lëshoi një njoftim, sipas të cilit të gjithë përfituesit e Fondit Suplementar të KEK-ut ishin njoftuar se Fondi ishte mbyllur. I njëjti njoftim konfirmonte se të gjithë përfituesve u garantohej pagesa e plotë në përputhje me Statutin e FPS-së, që do të thotë 60 muaj pagesë ose derisa përfituesit ta arrijnë moshën 65-vjeçare, në përputhje me Vendimin e Bordit Menaxhues të Fondit Pensionsal të 29 gushtit 2006.
34. KEK-u pohoi më tej që parashtruesja nuk i kishte kontestuar udhëzimet për pension invalidor dhe nënshkrimin për ndërprerje të parakohshme të marrëdhënies së punës në përputhje me konkluzionet e Komisionit Invalidor.
35. Si përmbledhje, parashtruesja pretendon se me vendimin e KEK-ut ishin shkelur të drejtat e saj pronësore dhe e drejta për gjykim të drejtë, duke i anuluar në mënyrë të njëanshme marrëveshjet e tyre. Parashtruesja thekson më tej se ata nuk kanë pasur mundësi të korrigjojnë shkelje të tilla në gjykatat e rregullta.
36. Përveç kësaj, parashtruesja pretendon se KEK duhet të vazhdojë me pagesën e shumës së caktuar edhe pas vdekjes së bashkëshortit të saj, deri në funksionimin e Fondit Pensionsal Invalidor.

Pranueshmëria e kërkesës

37. Gjykata së pari shqyrton nëse parashtruesja i ka përmbushur kriteret e përcaktuara me Kushtetutë dhe Ligj.
38. Në lidhje me këtë, Gjykata i referohet nenit 113.7 të Kushtetutës, i cili përcakton:

"Individët janë të autorizuar të ngrenë shkeljet nga autoritetet publike të të drejtave dhe lirive të tyre individuale, të garantuara me Kushtetutë, mirëpo vetëm pasi të kenë shteruar të gjitha mjetet juridike të përcaktuara me ligj".

39. Gjykata gjithashtu i referohet nenit 47.2 dhe 49 të Ligjit. Neni 47.2 parasheh se *"Individi mund ta ngritë kërkesën në fjalë vetëm pasi që të ketë shteruar të gjitha mjetet juridike të përcaktuara me ligj"*. Neni 49 parasheh se *"Kërkesa parashtrohet brenda afatit prej katër (4) muajve (...)"*.
40. Gjykata vëren që në rastin konkret, si në rastet e ngjashme, bashkëshorti i ndjerë i parashtrueses, që nga viti 2006 dhe deri me vdekjen e tij, pësoi nga ndërprerja e njëanshme e marrëveshjeve të nënshkruara nga KEK-u. Parashtruesja ka ngritur të njëjtin argument ashtu si parashtruesit e mëhershëm, në kuptimin se është vërtetuar që Fondi Pensional dhe Invalidor nuk është themeluar deri më sot dhe se ekziston një situatë e vazhdueshme. Meqenëse rrethanat në bazë të të cilave parashtruesit kanë paraqitur ankesat e tyre kanë vazhduar, atëherë afati prej katër (4) muajve siç përcaktohet me nenin 49 të Ligjit, nuk është i zbatueshëm për këto raste.
41. Gjykata Kushtetuese gjithashtu vëren se bashkëshorti i ndjerë i parashtrueses S. XH. nuk ka qenë më i vjetër se 65 vjet, në kohën e vdekjes së tij. Në të vërtetë, sipas njoftimit të lëshuar nga Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale, më 15 maj 2009, vetëm personave që e kanë arritur moshën e pensionimit prej 65-vjetësh, dhe që i kanë së paku 15 vjet përvojë pune u takon pensioni në shumë mujore prej 82 eurove.
42. Thelbi i këtij njoftimi u konfirmua nga përfaqësuesi i Ministrisë në seancën publike që Gjykata Kushtetuese e mbajti më 30 prill 2010, në rastin "Ibrahimi dhe të tjerët".
43. Çështja që duhet shqyrtuar në këtë rast është nëse parashtruesja e kërkesës mund të konsiderohet të ketë "statusin e viktimës".
44. Lidhur me këtë, Gjykata vëren se një person mund të pretendojë se është prekur drejtpërdrejt si pasojë e shkeljes së të drejtave të bashkëshortit të saj, duke u ankuar se dëmtimi i pronës së bashkëshortit të saj të ndjerë e ka prekur pronën e saj.
45. Prandaj, Gjykata konsideron se parashtruesja e ka statusin e viktimës, duke marrë parasysh faktin se ankesa në fjalë, mund të konsiderohet e transferueshme, dhe njëkohësisht duke e marrë parasysh edhe Aktvendimin e Gjykatës Komunale në Prishtinë, (Aktvendimi T. nr. 356/2008) me të cilin parashtruesja është shpallur si trashëgimtare e vetme e tërë pasurisë së luajtshme të bashkëshortit të saj të ndjerë.
46. Prandaj, kërkesa e parashtrueses është pjesërisht e pranueshme.

Aspektet substanciale të kërkesës (në lidhje me periudhën 2006-2008)

i. Sa i përket Mbrojtjes së Pronës

47. Parashtruesja ankohet se i janë shkelur të drejtat për shkak se KEK e ka anuluar në mënyrë të njëanshme marrëveshjen e nënshkruar nga bashkëshorti i saj i ndjerë, edhe pse kushti i përcaktuar me nenin 3 (pra themelimi i Fondit për Sigurim Pensional dhe Invalidor) nuk ishte përmbushur. Në thelb, parashtruesja ankohet se ka pasur shkelje të të drejtave të saj pronësore.
48. Që në fillim, duhet rikujtuar nenin 46 dhe 53 të Kushtetutës dhe nenin 1 të Protokollit nr. 1 të KEDNJ-së.

Neni 53 [Interpretimi i Dispozitave për të Drejtat e Njeriut] të Kushtetutës, i cili përcakton:

“Të drejtat njeriut dhe liritë themelore të garantuara me këtë Kushtetutë, interpretohen në harmoni me vendimet gjyqësore të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut”.

Neni 46 [Mbrojtja e Pronës] i Kushtetutës thekson:

- “1. E drejta e pronës është e garantuar.*
- 2. Shfrytëzimi i pronës rregullohet me ligj, në pajtim me interesin publik.*
- 3. Askush nuk do të privohet në mënyrë arbitrare nga prona. Republika e Kosovës ose autoriteti publik i Republikës së Kosovës mund të bëjë ekspropriimin e pronës nëse ky ekspropriim është i autorizuar me ligj, është i nevojshëm ose i përshtatshëm për arritjen e qëllimit publik ose për krahejen e interesit publik, dhe pasohet me sigurimin e kompensimit të menjëhershëm dhe adekuat për personin ose personat prona e të cilave eksproprijohet”.*

Neni 1 i Protokollit nr. 1 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut përcakton:

“Secili person fizik apo juridik ka të drejtë të gëzojë posedimet e tij në mënyrë të qetë. Askush nuk mund të privohet nga posedimet e tij/saj përveç për interes publik si dhe duke iu nënshtruar kushteve të përcaktuara me ligj, si dhe me parimet e përgjithshme të së drejtës ndërkombëtare. Megjithatë, dispozitat paravajtëse nuk do të pengojnë në asnjë mënyrë të drejtën e Shtetit që të zbatojë ligje që i konsideron të domosdoshme për kontrollimin e shfrytëzimit të pronës në pajtim me interesin e përgjithshëm, apo për të siguruar pagesën e tatimeve apo kontributeve e dënimeve tjera”.

49. Sipas praktikës gjyqësore të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, një parashtrues mund të pretendojë shkeljen e nenit 1 të Protokollit nr. 1 vetëm deri në atë masë në të cilën vendimet e kundërshtuara kanë të bëjnë me "posedimet" e tij në kuptim të kësaj dispozite.
50. Për më tepër, "posedimet" mund të jenë ose "posedime ekzistuese" ose asete, duke i përfshirë kërkesat, në kuptimin e të cilave parashtruesi mund të

argumentojë që ai apo ajo ka së paku "pritje legjitime" të fitimit dhe gëzimit efektiv të një të drejte pronësore. Në kundërshtim me këtë, shpresa e njohjes së një të drejte pronësore e cila ka qenë e pamundur të ushtrohet në mënyrë efektive, nuk mund të konsiderohet "posedim" sipas kuptimit të nenit 1 të Protokollit nr. 1, dhe as kërkesa me kusht, e cila mbaron si rezultat i mospërmbushjes së kushtit" (Shih aktgjykimet në rastet identike).

51. Çështja që duhet shqyrtuar në këtë rast është nëse rrethanat e rastit, të marra si tërësi, i japin parashtrueses pronësi ndaj një interesi thelbësor të garantuar me nenin 1 të Protokollit nr. 1 të KEDNJ-së (Shih aktgjykimet për rastet identike).
52. Gjykata vëren se në kohën e nënshkrimit të marrëveshjeve ndërmjet bashkëshortit të ndjerë të parashtrueses dhe KEK-ut, ky lloj i marrëveshjeve ka qenë i rregulluar me Ligjin për Marrëdhëniet Detyrimore (Ligji për Obligimet), të shpallur në Gazetën Zyrtare të RSFJ-së 29/1978 dhe të ndryshuar në 39/1985, 45/1989, 57/1989.

Neni 74 (3) i Ligjit për Marrëdhëniet Detyrimore thotë me sa vijon:

"Pas lidhjes sipas kushtit shfuqizues, kontrata pushon të jetë e vlefshme pasi ai kusht është i vlefshëm".

53. Prandaj, thelbi i çështjes është nëse është përmbushur kushti shfuqizues sipas të cilit marrëveshja ishte nënshkruar. Përgjigja në këtë pyetje do t'i mundësojë Gjykatës Kushtetuese të vlerësojë nëse rrethanat e kësaj kërkesë, të shqyrtuara si tërësi, i japin parashtrueses të drejtën ndaj interesit thelbësor të mbrojtur me nenin 1, Protokollin nr. 1 të KEDNJ-së.
54. Gjykata Kushtetuese vëren se është e pakontestueshme ndërmjet palëve, se "kushti shfuqizues", sipas të cilit janë nënshkruar marrëveshjet, është themelimi dhe funksionimi i Fondit të Kosovës për Sigurim Pensional dhe Invalidor.
55. Në këtë drejtim, Gjykata Kushtetuese vëren që sipas Ministrisë së Punës dhe Mirëqenies Sociale, themelimi i Fondit për Sigurim Pensional dhe Invalidor do të duhej të parashikohej me Ligjin për Fondin për Sigurim Pensional dhe Invalidor. Ky ka qenë në proces të hartimit dhe miratimit në Qeverinë e Kosovës.
56. Gjykata Kushtetuese konsideron se bashkëshorti i ndjerë i parashtrueses, me rastin e nënshkrimit të marrëveshjes me KEK-un, ka pasur pritje legjitime që do të gëzonte dëmshpërblim mujor në shumë prej 105 eurove, deri në themelimin e Fondit për Sigurim Pensional dhe Invalidor.
57. Një pritje e tillë legjitime garantohet me nenin 1 të Protokollit nr. 1 të Konventës, natyra e saj është konkrete, dhe jo vetëm shpresë e thjeshtë, dhe bazohet në një dispozitë ligjore apo akt ligjor, d.m.th. në marrëveshjen me KEK-un (aktgjykimet për rastet identike; po ashtu, *mutatis mutandis*, Gratzinger dhe Gratzingerova kundër Republikës së Çekisë (vendim), nr. 39794/98, paragrafi 73, ECHR 2002-VII).

58. Prandaj, Gjykata Kushtetuese konsideron se bashkëshorti i ndjerë i parashtrueses ka pasur "pritje legjitime" që kërkesa do të trajtohej në pajtim me ligjet në fuqi, në veçanti në pajtim me dispozitat e lartpërmendura të Ligjit për Marrëdhëniet Detyrimore dhe të Ligjit për Sigurim Pensional dhe Invalidor në Kosovë, dhe si rrjedhojë do të miratohej (shih aktgjykimet për rastet identike).
59. Megjithatë, anulimi i njëanshëm i Marrëveshjes, para përmbushjes së kushtit shfuqizues, i ka shkelur interesat materiale të S. XH. që ishin të njohura me ligj dhe të mbrojtura me nenin 1 të Protokollit nr. 1 (shih aktgjykimet për rastet identike).
60. Si rrjedhojë, Gjykata Kushtetuese konstaton se ka shkelje të nenit 46 të Kushtetutës në lidhje me nenin 1 të Protokollit nr. 1 të KEDNJ-së.

ii. Sa i përket të drejtës për gjykim të drejtë

61. Parashtruesja më tej ankohet se nuk ka qenë në gjendje të zhdëmtohet për shkeljen e të drejtave të saj pronësore në gjykatat e rregullta.
62. Gjykata i referohet nenit 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës dhe nenit 6 të KEDNJ-së.

Neni 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] i Kushtetutës thotë me sa vijon:

“1. Çdokujt i garantohet mbrojtje e barabartë e të drejtave në procedurë para gjykatave, organeve të tjera shtetërore dhe bartësve të kompetencave publike”.

Neni 6 i KEDNJ-së thotë:

“Çdo person ka të drejtë që çështja e tij të dëgjohet ... nga [një] gjykatë ... e cila do të vendosë në lidhje me të drejtat dhe detyrimet e tij të natyrës civile...”.

63. Gjykata Kushtetuese thekson se nuk është detyrë e saj, sipas Kushtetutës, që të veprojë si gjykatë apeli, apo gjykatë e shkallës së katërt në lidhje me vendimet që merren nga gjykatat e rregullta, duke përfshirë Gjykatën Supreme. Në përgjithësi, "gjykatat gjykojnë në bazë të Kushtetutës dhe ligjit" (neni 102 i Kushtetutës). Më saktësisht, roli i gjykatave të rregullta është t'i interpretojnë dhe zbatojnë rregullat përkatëse të së drejtës procedurale dhe materiale (shih, *mutatis mutandis*, Garcia Ruiz kundër Spanjës [DHM], nr. 30544/96, paragrafi 28, Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut [GJEDNJ] 1999-I).
64. Në anën tjetër, "Gjykata Kushtetuese është autoriteti përfundimtar për interpretimin e Kushtetutës dhe të pajtueshmërisë së ligjeve me Kushtetutën" (neni 112.1 i Kushtetutës). Pra, Gjykata Kushtetuese vetëm mund të shqyrtojë nëse provat janë paraqitur në mënyrë përkatëse dhe nëse procedurat në përgjithësi, shikuar në tërësinë e tyre, janë zhvilluar në mënyrë të tillë ashtu që parashtruesi të ketë pasur gjykim të drejtë (shih ndër autoritete të tjera, Raporti

i Komisionit Evropian për të Drejtat e Njeriut në rastin Edwards kundër Mbretërisë së Bashkuar, Kërkesa Nr. 13071/87, miratuar më 10 korrik 1991).

65. Sipas praktikës gjyqësore të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, neni 6, paragrafi 1 i KEDNJ-së i obligon gjykatat që të japin arsyetime për aktgjykimet e tyre, por kjo nuk mund të kuptohet si kërkesë për përgjigje të hollësishme për secilin argument. Përmasa në të cilën zbatohet detyra e ofrimit të arsytimit mund të dallojë varësisht nga natyra e vendimit.
66. Për më tepër, është e domosdoshme të merret parasysh, ndër të tjera, shumëllojshmëria e parashtrësive që një palë mund të dorëzojë në gjykata dhe dallimet që ekzistojnë në shtetet kontraktuese lidhur me dispozitat ligjore, rregullat zakonore, mendimet juridike si dhe paraqitjen dhe hartimin e aktgjytimeve. Prandaj, çështja nëse gjykatat kanë dështuar në përmbushjen e obligimit të parashtrimit të arsyeve, që burojnë nga neni 6 i Konventës, mund të përcaktohet vetëm në bazë të rrethanave të rastit (shih aktgjykimet në rastet identike).
67. Në rastin konkret, parashtruesja e kërkesës ka kërkuar nga gjykatat e rregullta të vendosin për mosmarrëveshjen pronësore me KEK-un. Parashtruesja i është referuar në veçanti dispozitës së nenit 3 të Marrëveshjeve, duke theksuar se Ligji për Pensionet, që themelon Fondin për Sigurim Pensional dhe Invalidor, nuk është miratuar ende. Ky fakt është vërtetuar nga përfaqësuesi i Ministrisë së Punës dhe Mirëqenies Sociale.
68. Megjithatë, Gjykata Supreme nuk ka bërë asnjë përpjekje për t'i analizuar paditë e parashtrueseve nga ky këndvështrim, përkundër referencës së qartë para çdo instance tjetër gjyqësore. Në vend të kësaj, pikëpamja e Gjykatës Supreme ka qenë se është fakt i pamohueshëm që pala kundërshtare (KEK) i ka përmbushur obligimet e veta ndaj paditësit, që ka qenë pagesa e kompensimit të pagave sipas afatit të përcaktuar deri në themelimin dhe funksionimin e Fondit për Sigurim Pensional dhe Invalidor në Kosovë, në fuqi nga 1 janari 2004.
69. Nuk është detyrë e Gjykatës Kushtetuese që të vendosë se cila do të ishte mënyra më e mirë që gjykatat e rregullta t'i trajtojnë argumentet e parashtrësive, d.m.th., përmbushjen e kushtit shfuqizues të nenit 3 të marrëveshjeve, përmbushje kjo që përcaktohet po ashtu me nenin 74 (3) të Ligjit për Marrëdhëniet Detyrimore i marrë në lidhje me nenin 18 të Ligjit për Sigurim Pensional dhe Invalidor të vitit 1983.
70. Megjithatë, Gjykata konsideron se Gjykata Supreme duke shpërfillur në tërësi vlerësimin e kësaj pike, edhe pse ishte specifike, relevante dhe e rëndësishme, ka dështuar në obligimin e saj sipas nenit 6 të paragrafit 1 të KEDNJ-së (shih rastet identike).
71. Nga sa u tha më lart, Gjykata Kushtetuese konkludon se ka pasur shkelje të nenit 31 të Kushtetutës, në lidhje me nenin 6 të KEDNJ-së.
72. Lidhur me periudhën pas 1 majit 2008, dhe në lidhje me arsyetimin e Gjykatës Kushtetuese në aktgjykimet e saj të mëparshme përkritazi me ish-punëtorët e

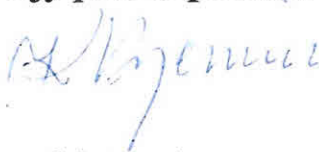
KEK-un, i njëjti nuk mund të zbatohet në rastin e parashtrueses pas 1 majit 2008, (data kur bashkëshorti i ndjerë i parashtrueses kishte ndërruar jetë) për arsye se parashtruesja nuk ka qenë nënshkruese e marrëveshjes së nënshkruar me KEK-un dhe si e tillë është e natyrës jo të transferueshme (Shih Aktvendimin për papranueshmëri në rastin Vahide Hasani dhe 8 të tjerë, të 22 janarit 2012).

**PËR KËTO ARSYE
GJYKATA NJËZËRI VENDOS:**

- I. TË SHPALLË pjesërisht të pranueshme kërkesën KI138/11, e parashtruar nga parashtruesja Nazife Xhafolli;
- II. TË KONSTATOJË QË:
  - a) Ka pasur shkelje të nenit 46 të Kushtetutës së Republikës së Kosovës në lidhje me nenin 1 të Protokollit Nr. 1 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut për periudhën deri më 1 maj 2008;
  - b) Ka pasur shkelje të nenit 31 të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut për periudhën deri më 1 maj 2008;
- III. TA SHPALLË TË PAVLEFSHËM aktgjykimin e Gjykatës Supreme, Rev. nr. 492/2009, të 10 marsit 2009;
- IV. T'IA KTHEJË këtë aktgjykim Gjykatës Supreme për rishqyrtim në pajtim me aktgjykimin e kësaj Gjykate, në mbështetje të rregullit 74 (1) të Rregullores së Punës;
- V. TA URDHËROJË Gjykatën Supreme që t'i paraqesë Gjykatës Kushtetuese informacione lidhur me masat e ndërmarra për zbatimin e Aktgjykimit të Gjykatës Kushtetuese në pajtueshmëri me rregullin 63 (5) të Rregullores së Punës;
- VI. T'UA KUMTOJË këtë aktgjykim palëve;
- VII. TA PUBLIKOJË këtë aktgjykim në Gazetën Zyrtare, në pajtim me nenin 20 (4) të Ligjit;
- VIII. TË SHPALLË se ky aktgjykim hyn në fuqi menjëherë;
- IX. TË MBETET fuqimisht e angazhuar në këtë çështje në pritje të zbatimit të këtij Urdhri.

Përgatitur në Prishtinë, më 4 shkurt 2014

Gjyqtari raportues

Kadri Kryeziu

Kryetari i Gjykatës Kushtetuese

Prof. dr. Enver Hasani